

І мертвим, і живим, і ненарожденим... (стислий переказ)

Тарас Шевченко

У творі головним мотивом, який намагається донести оповідач – це заклик до земляків, особливо людей з вищим соціальним статусом, панів, схаменутися і подумати про Україну і український народ. Знати і пишатися своєю історією, а не лише плазувати перед іноземними авторитетами і слухати їх думку:

Отак-то ви навчаєтесь
У чужому краю!
Німець скаже: "Ви могли".
"Могли! могли!"
Золотого Тамерлана
Онучата голі.
Німець скаже: "Ви слав'яне".
"Слав'яне! слав'яне!"
Славних прадідів великих
Правнуки погані!

Але ліберальне панство, хоч і кричить про свою любов до України, нічого не робить для свого народу, лише обкрадають людей і схиляються перед Москвою:

І хилитесь, як і хилились!
І знову шкуру дерете
З братів незрящих, гречкосіїв.

Оповідач вважає, що ті, хто вивчали усе іноземне, краще б і не повертались додому.
Тепер:

І на Січі мудрий німець
Картопельку садить,
А ви її купуєте,
Їсте на здоров'я
Та славите Запорожжя.

Славлячи минуле, вони не бачать його реалістично:

Раби, подножки, грязь Москви,

Варшавське сміття — ваші пани
Ясновельможнії гетьмани.

Автор вважає, що потрібно дивитись на минуле реалістично, крім того, вивчаючи чужу історію, не слід забувати своєї:

І чужому навчайтесь
Й свого не цурайтесь.

Опоповідач закликає українців отямитись, і разом, у єдності та братерстві працювати, щоб відродити Україну:

І забудеться срамотня
Давня година,
І оживе добра слава,
Слава України.